

Lomvie

Uria aalge

Lomvigi, lomviga

Common guillemot

Lomvien yngler på fuglefjelde langs kysterne af Nordatlanten og det nordlige Stillehav. I Nordatlanten yngler den på Newfoundland og det sydvestlige Grønland, samt fra Island, Svalbard og Novaja Semlja i nord til Portugal i syd. De største europæiske bestande findes på Island, Færøerne, De Britiske Øer og i Norge. På Færøerne er lomvie en talrig ynglefugl, med en bestand på omkring 100.000 par. Underarten *U. a. albionis* fra artens sydligste udbredelse er konstateret tre gange på Færøerne.

På Færøerne har lomvien gennem tiderne været en vigtig jagtbar art. Der har været indsamling af æg, flejning af voksne fugle, skydning på havet samt fangst med snarer på vandet under fuglefjeldene (Nørrevang 1977).

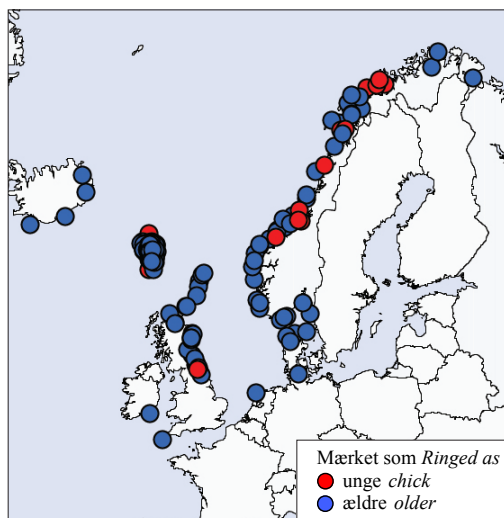

Fig. 1. Samtlige genfund af lomvie ringmærket på Færøerne (n=802). All recoveries of common guillemots ringed in the Faroes (n=802).

Den færøske lomviebestand er gået stærkt tilbage siden sidst i 1950'erne (Olsen 1982, 1992). Årsagen antages at være en nedgang i fødetilgangen og dårlig ynglesucces, men også en intensiv jagt har bidraget til nedgangen. For eksempel blev der i 1970'erne importeret 427.000 patroner årligt, hvor det meste blev brugt til lomviejagt (Olsen 1982). I samme periode (1972) var ynglebestanden 400.000 par (Dyck & Meltofte 1973, 1975), og det blev vurderet, at det årlige jagtudbytte var 50-75.000 lomvier (Olsen 1982). Siden 1980 har lomvien været fredet mod al jagt om sommeren, men der kan gives tiladelse til at samle æg i de

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 6.357
- heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 635 (10%)

Genmeldinger *Recoveries*
Antal genmeldinger *No. of recoveries* 802
- heraf udenfor Færøerne *Recovered abroad* 87
Antal fugle *No. of individuals* 798
- heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 24 (3,0%)
Genmeldingsandel *Proportion recovered* 12,6%
Mærket i udlandet og genmeldt på Færøerne
Ringed abroad, recovered in the Faroes 264

Ekstremer *Extremes*
Højeste alder *Oldest bird* 28 år 6 mdr.
Længste afstand *Longest distance*

	Norge Norway 1.810 km
Nordligst <i>Northernmost</i>	Norge Norway (70°59'N)
Sydligst <i>Southernmost</i>	England England (50°07'N)
Østligst <i>Easternmost</i>	Norge Norway (30°00'E)
Vestligst <i>Westernmost</i>	Island Iceland (24°09'W)

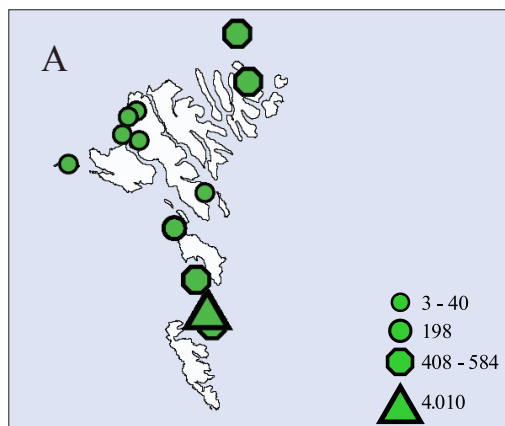

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for lomvie ringmærket på Færøerne ($n=6,357$). B) Retning af direkte efterårstræk (november-januar, >100 km). A) Ringing sites of common guillemots ringed in the Faroes ($n=6,357$). B) Direction of direct autumn migration (November-January, >100 km).

større kolonier. Det er tilladt at skyde lomvier om vinteren, i perioden 1. oktober – 20. januar, men fangsten er lav og meget varierende. Ynglebestanden på Færøerne bliver overvåget med landsdækkende tællinger hvert tiende år, samt en årlig tælling på Skúvoy (Olsen 2011a, 2011d), og i dag er den cirka 100.000 par.

På mange nordatlantiske ynglepladser forbliver de voksne fugle tæt på kolonierne året rundt, mens ungfugle i højere grad strejfer omkring i Nordatlanten. På Færøerne er arten da også en ret almindelig vintergæst.

Mærknings- og genmeldingsdata

6.357 lomvier er ringmærket på Færøerne, fordelt på mange lokaliteter (fig. 2A), flest ved Stóra Dímun (4.010), nord for Viðoy (584), på Viðoy (525), Skúvoy (520) og Litla Dímun (408). 63% er mærket ved Stóra Dímun. Den første lomvie blev mærket i 1927 (Skúvoy), og

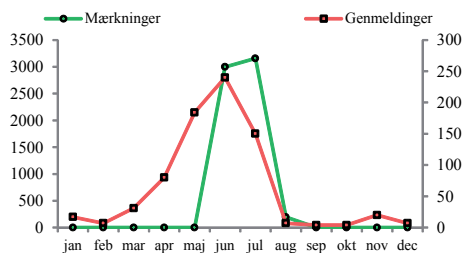

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for lomvie ringmærket på Færøerne. Month of ringing (green circles) and recovery (red squares) of common guillemots ringed in the Faroes.

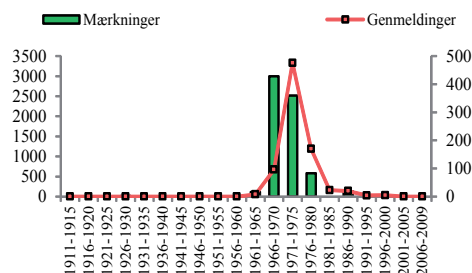

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for lomvie ringmærket på Færøerne, i femårsperioder. Year of ringing (green bars) and recovery (red squares) of common guillemots ringed in the Faroes (five-year periods).

flest er mærket i 1970 (2.092), 1971 (2.057) og 1977 (580) (fig. 4). Bestandsnedgangen var årsagen til en storstilet ringmærkning af lomvie i slutningen af 1960'erne, som skulle give viden om de færøske lomviers overvintringsområder (Jensen & Olsen 1999). Denne indsats ophørte sidst i 1970'erne (fig. 4), og der er ikke ringmærket lomvier på Færøerne siden sidst i 1980'erne.

Lomvier er ringmærket fra 8. juni til 5. august, fordelt med 2.996 i juni, 3.156 i juli og 196 i august (fig. 3). Blandt aldersbestemte fugle ($n=3.604$) er 18% unger og 82% ældre fugle.

Med 802 genmeldinger af 798 fugle er 12,6% genmeldt, hvilket er meget højt sammenlignet med de øvrige alkefuglearter og med andre ynglepladser: De Britiske Øer (2,7%), Sverige (5,7%), Norge (2,5%) (Wernham m.fl. 2002, Bakken m.fl. 2003, Fransson m.fl. 2008). De færøske mærkninger gav 715 genmeldin-

ger (89%) fra Færøerne eller færøske farvande, mens 87 fugle er genmeldt fra udlandet (fig. 1). 88% af genmeldingerne er fra 1970'erne (fig. 4), hvilket hænger sammen med den store mærkningsindsats i samme periode samt det store jagttryk, der var på bestanden både i form af skydning og fangst med snare. Lomvie er genmeldt året rundt, dog hyppigst i april-juli (87%) (fig. 3).

De genmeldte lomvier er overvejende mærket på eller ved Stóra Dímun (516), Viðoy (170), Lítla Dímun (43) og Sandoy (23). De er mærket 3. juni – 5. august, fordelt med 387 i juni, 413 i juli og to i august. 3% er mærket som unger eller ungfugle, 95% som voksne (2k+).

264 lomvier ringmærket i udlandet er genmeldt på Færøerne (fig. 7). De stammer fra

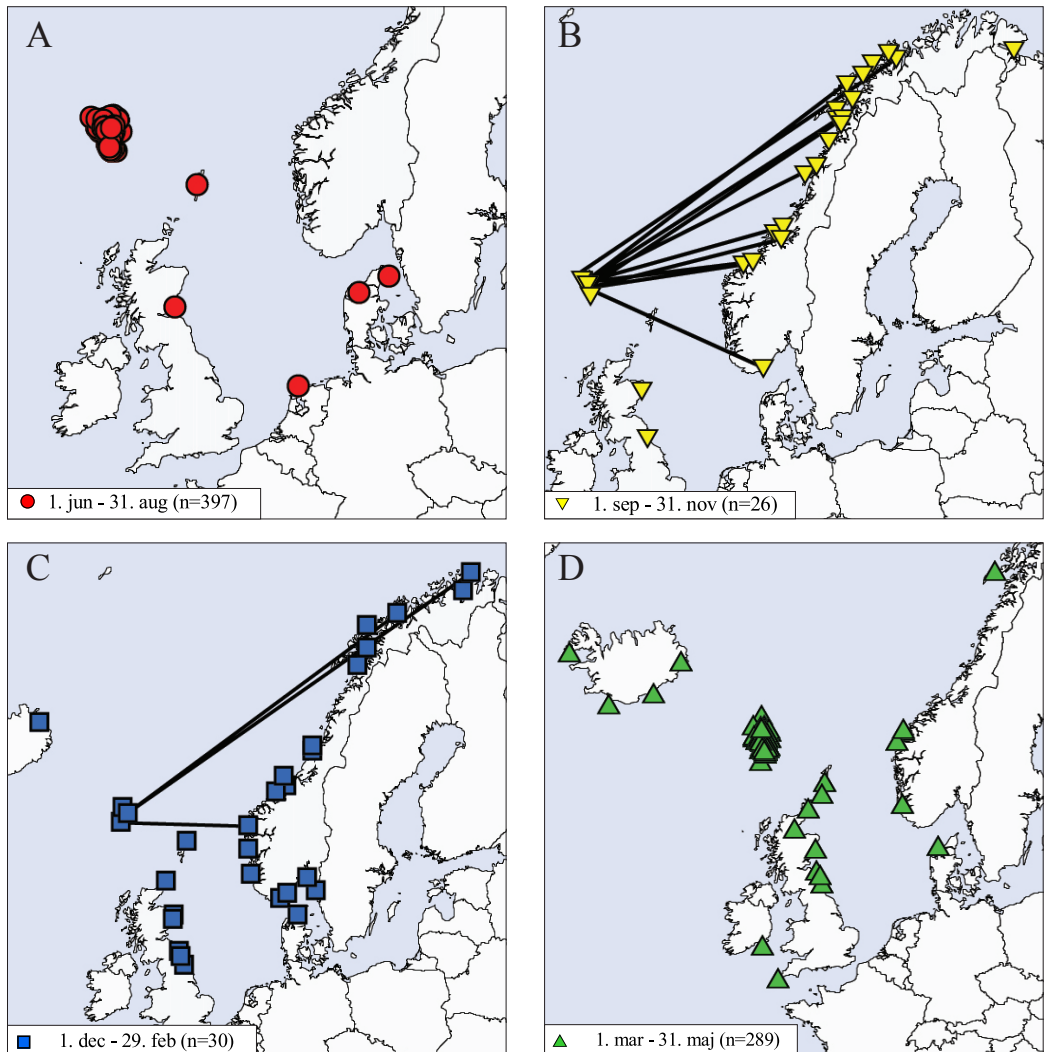

Fig. 5. Genmeldinger i A) yngletiden, B) efteråret, C) vinteren og D) foråret. Linjer viser direkte træk. *Recoveries during A) breeding season B) autumn, C) winter and D) spring. Lines indicate direct migration.*

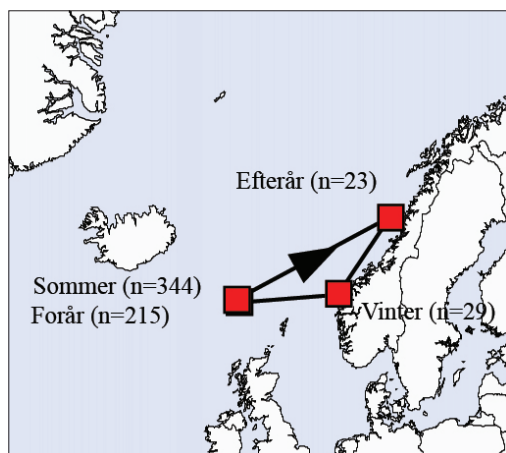

Fig. 6. Gennemsnitspositioner fordelt på sæsoner for lomvie ringmærket på Færøerne. *Mean positions of recoveries divided by season of common guillemots ringed in the Faroes.*

Shetlandsøerne (100), det øvrige Skotland (150), Irland (1), Sverige (1), Rusland (1) og Island (11).

Træk, overvintring og spredning

Færøske ynglefugle. 10 lomvier, mærket som unger på Færøerne, er genfundet inden for det første halvår. Alle er genmeldt langs Norges kyst, i gennemsnit 1.128 (750-1.478) km fra mærkningslokaliteten. Det samme gælder en stor del af de ældre fugle, og gennemsnitsretningen om efteråret er mod østnordøst (fig. 2B og 5B).

Efterårets første genfund i udlandet er fra Shetlandsøerne (1. august), England (19. september) og Nordnorge (23. september) (fig. 5B). Fra efterårsperioden er der få genfund på Færøerne, fordelt med otte i august, to i september, én i oktober og to primo november. De fleste fugle synes altså at forlade Færøerne umiddelbart efter ynglesæsonen. Den længste afstand en færøsk ringmærket lomvie har tilbagelagt er 1.810 km mod østnordøst: en voksen, mærket 2. juli 1971 ved Viðoy og fundet død i fiskeredskab 8. november 1973 i Finnmark, Norge.

I vinterperioden er færøske lomvier primært genfundet langs den norske kyst, i Skagerrak og i Nordsøen, men enkelte er

også fundet ved Færøerne og Island (fig. 5C). Gennemsnitspositionen for genfund fra vinterperioden er længere mod syd end gennemsnitspositionen om efteråret (fig. 6). Det er formentlig kun i mindre grad, at færøske lomvier overvintrer nær Færøerne: kun fire færøske lomvier er genfundet ved Færøerne i vinterperioden.

I forårsperioden (marts-maj) er langt de fleste genmeldinger fra Færøerne (93%), dog er der stadig genmeldt fugle fra Nordsøen og Norge samt enkelte fra Island og sydvest for De Britiske Øer (fig. 5D). På Færøerne er genfundene fordelt med 21 i marts, 73 i april og 180 i maj.

Lomvier spreder sig i løbet af efteråret og de første vintermåneder, men resten af året tilbringer de tæt på ynglepladserne (fig. 5A). Unger udklækket på Færøerne vender tilsyneladende tilbage til Færøerne for at yngle. 11 fugle mærket som unger og genfundet som voksne (3k+) i yngletiden (maj-juli) er alle genfundet på Færøerne, i gennemsnit 24 (0-65) km fra mærkningslokaliteten. Længste flytning er fra Saksun på Streymoy til Stóra Dímun (65 km). Blandt voksne fugle mærket og genmeldt i yng-

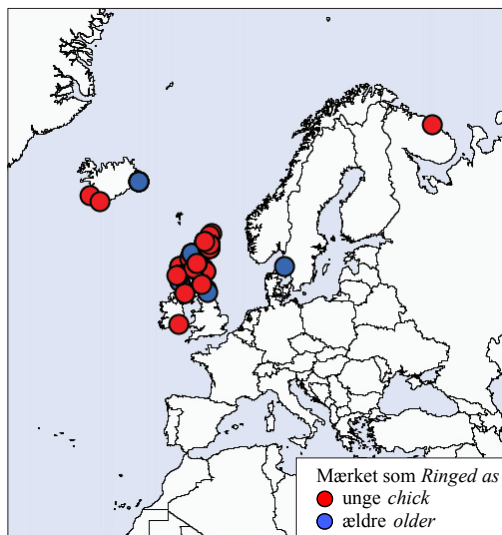

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for lomvie ringmærket i udlandet og genmeldt på Færøerne (n=264). *Ringings sites of common guillemots ringed abroad and recovered in the Faroes (n=264).*

letiden er gennemsnitsafstanden 36 (0-95) km mellem mærknings- og genfundslokaliteten (n=101). Tre genmeldinger i udlandet i yngletiden antyder at færøske fugle mærket i yngletiden kan flytte til andre kolonier. De er fundet på Shetlandsøerne (1) og i Skotland (2).

Der kan tilsyneladende ske en udveksling mellem de udenlandske og færøske ynglekolonier. En lomvie mærket som voksen 10. juni 1968 på Fair Isle blev skudt 18. juni 1972 ved Eysturoy. En anden lomvie, mærket som unge 18. juni 1989 på Cromarty Firth i Skotland, er skudt 1. juli 1995 ved Kollafjørður.

Trækgæster. Uden for yngletiden gæstes færøske farvande i vid udstrækning af lomvier fra udlandet, enten som trækgæster eller som vintergæster der blander sig med de få færøske fugle, som overvintrer her. Lomvier mærket i udlandet i yngletiden (juni-juli) og genfundet på Færøerne i september-marts kommer fra Island (10), Fair Isle (56), de øvrige Shetlandsøer (38), Canna, Nordvestskotland (69), øvrige Skotland (71) og Irland (1). Det er især ungfugle, der i deres første efterår eller

vinter kommer til færøske farvande – 73% af de udenlandske lomvier fundet ved Færøerne er ungfugle. De første udenlandske ungfugle dukker op primo oktober, og 31 er genmeldt i oktober, 64 i november, 49 i december, 32 i januar og 2 i februar. De kommer fra kolonier på Fair Isle (41), de øvrige Shetlandsøer (29), Canna (53) og øvrige Skotland (55).

Genmeldings- og dødsårsager

98% af lomvierne er genmeldt døde (fig. 8A). Den hyppigste kendte dødsårsag er skydning (fig. 8B). De fugle, som er fundet indsmurt i olie (n=14), er næsten alle genmeldt ved Nordsøen: Skotland (7) England (3), Norge (3) og Færøerne (1). De fleste af disse fugle er mærket i 1968 (2), 1970 (5) eller 1971 (7) og genmeldt 1969-96.

Den længstlevende færøske fugl er mærket som voksen 2. juli 1971 på det nordlige Viðoy og skudt syd for Svínø 20. januar 2000, 28 år og 6 måneder efter mærkning. De to ældste europæiske lomvier er på henholdsvis 42 år og 10 måneder og 40 år; begge var ringmærket i Sverige.

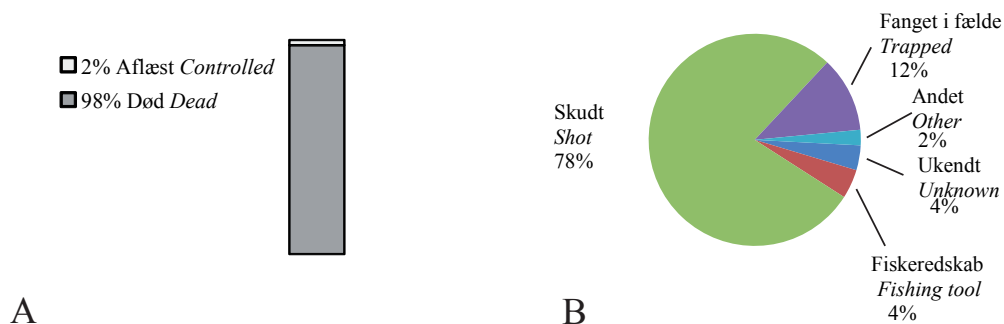

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=784) og B) dødsårsager (n=765) for lomvie ringmærket på Færøerne. Cause of A) recovery (n=784) and B) death (n=765) of common guillemots ringed in the Faroes.

English summary

Common guillemot breeds in large numbers in the Faroes and is a common winter visitor. The breeding population is estimated to be 100,000 pairs. Until recently the common guillemot has been an important food source in some communities. The eggs were harvested and adults were caught or shot. 6,327 common guillemots have been ringed in the Faroes, many from boats around Stóra Dímun (4,010). The first was ringed in 1927. In the late 1960s a ringing campaign was initiated to gain knowledge about the winter grounds. Most birds were ringed in 1970 (2,092). Common guillemots have been ringed between 8 June and 5 August, 18% as chicks. 802 (12.6%) have been recovered. Most recoveries are from the Faroes, but 87 are from abroad. Ten common guillemots ringed as chicks were recovered within the first half year, all along the Norwegian coast. The average autumn position is ENE of the Faroes along the Norwegian coast. The average position then moves south into the North Sea during winter, with a few recoveries in the Faroes and Iceland. During the breeding season, common guillemots tend to stay close to their breeding colony. There

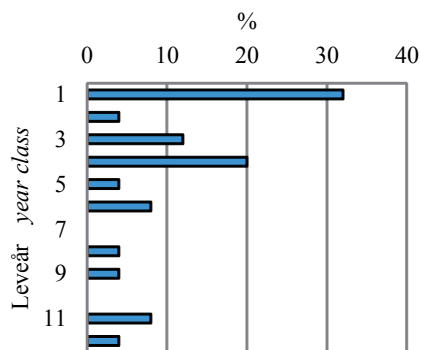

Fig. 9. Aldersfordeling af lomvier mærket i deres første kalenderår og genmeldt som døde (n=25). Distribution by year-class of common guillemots ringed in their first calendar year and recovered dead (n=25).

may be some interchange with populations in Scotland, as two common guillemots ringed in Scotland have been shot in the Faroes during the breeding period. A large proportion of the recoveries are from shooting. Many recoveries are from oiled birds, mostly from the North Sea. The longest-living Faroese-ringed common guillemot was recovered after 28 years and 6 months.